

Veel zeevogels en plankton

Jelle van Dijk

In de vorige Strandloper stond een artikel dat ging over de grote aantallen zeevogels voor de Zuid-Hollandse kust in de winter van 2004-2005.

Dit verschijnsel viel samen met de talrijke waarnemingen van Bruinvissen. Nog niet eerder (in ieder geval sinds 1970) werden zo frequent Bruinvissen voor onze kust gezien. Aan het einde van dat artikel werd de vraag gesteld of het talrijke voorkomen van Zeekoeten en Bruinvissen langs onze kust wellicht veroorzaakt werd door slechte voedselomstandigheden elders in de Noordzee. Het zou fijn zijn als de NIOZ-onderzoekers in de komende jaren wat meer aandacht aan dit opvallende verschijnsel zouden besteden, luidde de laatste zin van dat stukje.

Sneller op je wenken bediend worden, kan bijna niet! In het *Boomblad*, het tijdschrift van Alterra, verscheen in juni 2005 een artikel van Mardik Leopold over deze materie. In februari en maart had ik medewerkers van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) attent gemaakt op de grote aantallen Zeekoeten, Roodkeelduikers en Bruinvissen voor de kust. Dit heeft wellicht mede geleid tot het schrijven van deze bijdrage.

Mardik Leopold is van mening dat het ecosysteem in de noordwestelijke Noordzee blijvend beschadigd is. Zijn artikel draagt dan ook de veelzeggende titel: *De Noordzee is in de war*.

De kern van zijn verhaal zit in de veranderingen in de planktongroei.

Door opwarming en verandering van zee-stromingen is het water in de noordwestelijke Noordzee, waar de meeste zeevogels en walvisachtigen voorkomen, gemiddeld vier graden warmer geworden. Dit heeft tot gevolg dat het dierlijke plankton (zoöplankton) enkele weken eerder tot ontwikkeling komt. Dit zoöplankton is echter afhankelijk van het plantaardige plankton (phytoplankton). Dit plankton reageert echter niet op de watertemperatuur, maar op de hoeveelheid

licht. De bloei van het phytoplankton blijft afhankelijk van de daglengte en is dus niet vervroegd. Het gevolg hiervan is dat het zoöplankton zich niet kan ontwikkelen en sterft. Dit heeft ernstige gevolgen voor kleine vissen en vervolgens ook voor grotere vissen, zeevogels, zeehonden en Bruinvissen. Weliswaar is de overbevissing bepaald niet bevorderlijk voor een goede visstand, maar de hoofdoorzaak is volgens Leopold toch het ineenstorten van de voedselpiramide. Volgens hem zien de vissers langs de Engelse oostkust tegenwoordig veel minder dolfijnen en walvissen dan vroeger. Met de zeevogels die van kleine vissen leven (Papegaaiduiker, Zeekoet, Noordse Stern) gaat het al enkele jaren bedroevend slecht. In plaats van vis brengen sommige Zeekoeten een stukje zeewier naar het nest. In sommige kolonies worden nauwelijks meer jonge vogels grootgebracht. Volgens Kees Camphuysen (NIOZ) zitten op de Shetland Eilanden de Grote Jagers langs de kant van de weg om aangereden Konijnen te grijpen. Bij de zeevogelkolonies valt immers toch niets meer te halen.

Uit het voorgaande moet niet te snel de conclusie worden getrokken dat in de komende winter wel weer zoveel vogels langs de Zuid-Hollandse kust te zien zullen zijn. Er zijn in de afgelopen winter ongetwijfeld meer vogels en Bruinvissen zuidwaarts getrokken dan in voorgaande winters. Deze dieren troffen blijkbaar tussen Hoek van Holland en Langevelderslag goede voedselomstandigheden, want elders langs onze kust waren de aantallen veel en veel lager.

Het zou dus goed kunnen dat in de komende winter de vogels en Bruinvissen zich concentreren op een ander traject voor de kust, bijvoorbeeld tussen IJmuiden en de Hondsbossche Zeewering. In ieder geval zijn er ontwikkelingen gaande die een afspiegeling vormen van veranderingen in een veel breder verband.

Foto:
C.Erkens